ТДУ 8Т2
DOI:10.24412-2077-4990-2024-380-239-243

ИНЪИКОСИ ВОҚЕАИ ТАЪРИХӢ ДАР ШЕЪРИ ФАРЗОНА

***Бобоҷонова Мадина Ҳайдарҷоновна**, н.и.ф., дотсенти кафедраи методикаи таълими забон ва адабиёти тоҷик, факултети филологияи тоҷик МДТ «ДДХ ба номи акад.Б.Ғафуров» (Тоҷикистон, Хуҷанд)*

ОТРАЖЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКОГО СОБЫТИЯ В СТИХОТВОРЕНИИ ФАРЗОНЫ

***Бободжонова Мадина Хайдаржоновна**, к.ф.н., доцент кафедры методики преподавания таджикского языка и литературы ГОУ «ХГУ имени акад. Б.Гафурова» (Таджикистан, Худжанд)*

REFLECTION OF A HISTORICAL EVENT IN THE POEM OF FARZONA

***Bobojonova Madina Haidarjonovna**, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Teaching Methods of the Tajik Language and Literature, SEI «KhSU named after acad.B.Gafurov» (Tajikistan, Khujand),*
***E-mail:** missmrustamova@mail.ru*

***Калидвожаҳо:** фоҷеаи таърихӣ, лирикаи персонажӣ, шеъри муосир, ватандӯстӣ, симои таърихӣ, Фарзонаи Хуҷандӣ, видои Темурмалик.*

Дар мақола хусусиятҳои ғоявӣ-бадеӣ ва услубии шеъри «Видои Темурмалик»-и Фарзонаи Хуҷандӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Корномаи Темурмалик ҳанӯз қуруни вусто ҳамчун рамзи мардонагӣ, ватандӯстӣ ва қаҳрамонии халқу миллат шинохта шуда, ин чеҳраи хоси миллӣ на танҳо дар шеъру адаби форсу тоҷик, балки дар адабиёти халқҳои ҷаҳон роҳ ёфтааст. Дар ашъори суханварони муосири тоҷик симои Темурмалик ва ҳодисаҳои таърихии он давра аз китоби муаррихони асримиёнагӣ сарчашма мегирад. Фарзонаи Хуҷандӣ дар шеъри «Видои Темурмалик» бузургӣ ва қаҳрамонии Темурмаликро муаррифӣ карда, бо ин роҳ дар зеҳну шуури хонанда ҳисси ифтихору меҳандӯстиро парвариш медиҳад. Шеъри мазкур солҳои 90-уми асри бист, дар марҳалаи ҳассоси ташаккули Тоҷикистони навин, ҳангоми ҷангҳои бародаркуш рӯйи кор омада, он намунаи хубе аз шеъри ватандӯстона аст, ки дар пардаи рамзу киноя эҷод гардидааст.

***Ключевые слова:** историческая трагедия, характерная лирика, современная поэзия, патриотизм, исторический образ, Фарзона Худжанди, прощание Темурмалика.*

В статье рассматриваются идейно-художественные и стилистические особенности стихотворения Фарзоны Худжанди «Прощание с Темурмаликом». Темурмалик известен с древних времен как символ мужественности, патриотизма и героизма народов и наций, и этот особый национальный деятель нашел свое отражение не только в персидской и таджикской поэзии и литературе, но и в литературе наций мира. В стихотворениях современных произвидений образ Темурмалика и исторические события того периода берут свое начало из книг средневековых историков. Фарзона Худжанди в стихотворении «Прощание с Темурмаликом» знакомит с величием и героизмом Темурмалика и тем самым пробуждает в уме и сознании читателя чувство гордости и доброты. Это стихотворение поэтесса написала в 90-е годы XX века, в непростой этап становления нового Таджикистана, в период братоубийственных войн. Это произведение — хороший образец патриотического стихотворения, созданного под покровом символизма и иронии.

***Keywords:** historical tragedy, characteristic lyrics, modern poetry, patriotism, historical image, Farzona Khujandi, Temurmalik's farewell.*

The article examines the ideological, artistic and stylistic features of Farzon Khujandi's poem «Farewell to Temurmalik». The work of Temurmalik has been known since ancient times as a symbol of masculinity, patriotism and heroism of peoples and nations, and this special national figure is reflected not only in Persian and Tajik poetry and literature, but also in the literature of the nations of the world. In the poems of modern works, the image of Temurmalik and the historical events of that period originate from the books of medieval historians. Farzon Khujandi in the poem «Farewell to Temurmalik» introduces the greatness and heroism of Temurmalik and thereby cultivates a sense of pride and kindness in the mind and consciousness of the reader. The poet wrote this poem in the 90s of the 20th century, at a difficult stage in the formation of the new Tajikistan, during the period of fratricidal wars. This poem is a good example of a patriotic poem created under the guise of symbolism and irony.

Назарияпардози рус Г.Н. Поспелов дар китоби «Лирика дар миёни ҷинсҳои адабӣ» истилоҳи «лирикаи персонажӣ»-ро барои ифодаи мафҳуми шеъре ба кор бурдааст, ки дар он шахс ва ё

ҳодисае мавриди андешаю эҳсосоти шоир қарор гирифта, дар қиёс бо шахсиятҳои осори ҳамосӣ ва драмавӣ фарқ мекунад [2, с.2]. Чунин шеърҳо аз лиҳози ҳаҷм хурд буда, дар онҳо воқеа ва раванди инкишофи ҳодисаю воқеаҳо мавқеъ надоранд, балки бештар таассуроти шоир нисбат ба шахсият баён мегардад. Чунин навъи шеърро мунаққид ва адабиётшиноси тоҷик Аскар Ҳаким «шеъри ғиноии шахсиятӣ» унвон карда, дар адабиёти гузаштаю имрӯзаи тоҷик ривоҷи комил доштани онро таъкид мекунад [2, с.4]. Воқеан ҳам, аз шеъри «Бӯйи ҷӯйи Мӯлиён»-и Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, ки дар ситоиши Нӯҳи Сомонӣ суруда шудааст, ашъори мадҳиявию марсиявии фаровони адабиёти гузашта, ки дар қолабҳои гуногуни шеърӣ гуфта шудаанд, ҳама ҷузви шеъри ғиноии шахсиятӣ мебошанд, ки дар онҳо корнома, сифат ва хислатҳои ашхоси муайян баён гардидаанд.

Дар адабиёти замони Истиқлолият, бахусус ин навъи шеър тамоюли нав пайдо карда, беш аз пеш вусъат гирифт. Шоирон дар баробари зикри шахсиятҳои зиёди хизматнишондодаи ҷабҳаҳои гуногун, инчунин ба масъалаҳои сарнавишти таърихи миллат, ҳувияти он, худшиносии миллӣ ва таърихӣ бо падидаҳои гуногунаш, ситоиши қаҳрамонии диловарони ватандӯст ва тарғибу ташвиқи дигар арзишҳои миллӣ даст заданд.

Зимнан чунин намуди шеър ва руҷӯъ ба таъриху фарҳанги гузашта аз солҳои шастуми асри XX, баъди ба майдони адабиёт қадам гузоштани шоирон Мӯъмин Қаноат, Лоиқ Шералӣ, Бозор Собир, Гулрухсор, Қутбӣ Киром, Гулназар ва дигарон бештар рушд карда, боиси таҳаввули руҳияи худшиносии миллӣ дар адабиёт гардид. Аз ҷумла, шеърҳои дар бораи шахсияти Борбад, Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, Сино, Хайём, Аҳмади Дониш, Айнӣ, Мирзо Турсунзода, Муҳаммадҷон Шакурӣ ва дигарон навиштаи Лоиқ Шералӣ саршор аз руҳияи худшиносӣ ва гиромидошти шахсиятҳои фарҳангии миллат буда, барои тарбияи ватандӯстию миллатпарварии мардум хизмат намудаанд.

Баробари ин, як рукни муҳимми шеъри ғиноии шахсиятиро руҷӯъ ба таърихи миллат ва корнамоиҳои шахсони асотирӣ, фарҳангӣ, сиёсию таърихӣ ташкил додааст, ки силсилаи шеърҳои «Илҳом аз «Шоҳнома», «Тоҷикистон – кишвари ман», «Оли Сомон»-и Лоиқ Шералӣ, «Теғи Сино», «Аҳмади Дониш», маҷмуаи шеърҳои «Масъуднома»-и Бозор Собир намунаҳои он мебошанд. Дар ин шеърҳо на танҳо симои шахсиятҳо, балки роҳҳои расидан ба маърифат, шинохту гиромидошти ватан ва фарҳанги миллӣ, ормонҳои миллату давлат таблиғу ташвиқ гардидаанд. Дар хусуси вежагиҳои адабиёти тоҷикӣ дар солҳои 60-уми асри XX адабиётшинос Муҳаммадҷон Шакурӣ таъкид мекунад: «Аз солҳои шаст дар адабиёти шӯравӣ, аз ҷумла дар адабиёти форсии тоҷикӣ моддигароӣ ва назари иҷтимоии синфӣ (табақотӣ) каме коста, масъалаҳои маънавият ва ахлоқ бештар аҳамият пайдо кард. Як падидаи маънавиятҷӯӣ ин буд, ки дар шеъри форсии тоҷикӣ мавзуи худшиносии миллӣ, аз ҷумла худшиносии таърихӣ мавқеи босазо ёфт. Ин мавзуъ солҳои баъд пайваста аз паҳлуҳои нав баррасӣ шуда, солҳои навад, дар даврони истиқлол дар шеър мавзуи асосӣ шуд» [5, с.434].

Симои таърихӣ ва корномаи қаҳрамононаи Темурмалик низ ҳамчун як ҷузъи ифтихори миллӣ дар шеъри муосири тоҷик ҷойгоҳи хосса пайдо намудааст. Дар шеъри шоирони муосир Темурмалик рамзи шуҷоату мардонагӣ, далерӣ, қаҳрамониҳои бемисл ва нотакрори мардуми тоҷик тасвир шудааст, ки новобаста ба неруҳои нокифояи хеш, бо шуҷоату мардонагӣ ва дили саршор аз меҳри ватан бар зидди ғосибон муборизаи беамон мебарад. Ҳарчанд дар ин муборизаи нобаробар лашкари камшумори Темурмалик натавонист шаҳри Хуҷандро аз ҷанги муғулони хунхор дар амон нигоҳ дорад, вале бо далерию корнамоӣ, тадбиру хирад ва кордонии худ ин ваҳшиёни хунхори биёбониро дар тарсу ҳарос андохт. Бахусус, дар натиҷаи сохтани қалъаи обӣ ва киштиҳои зиреҳпӯш чанд муддат неруйи муғулонро нигоҳ дошта, тавассути тадбир ва усулҳои ҷангии худ ҳазорон муғулро ба хоку хун оғушта намудани ӯ зевари китоби таърихнависони асримиёнагӣ гардидааст.

Хеле ҷолиб аст, ки достони корномаи Темурмалик фаротар аз китоби таърих дар асрҳои миёна ҳамчун рамзи мардонагию ватандӯстӣ вориди шеъру адабиёти бадеӣ гардида, симои ӯро чун қаҳрамони миллии мардуми форсизабон муаррифӣ намудааст. Бинобар ҳамин ҳам, дар шеъри суханварони муосир, бахусус шоироне, ки ба корномаи бузурги таърихии Темурмалик ишора кардаанд, симои ӯ дар заминаи воқеоте офарида шудааст, ки аз китоби муаррихони асримиёнагӣ сарчашма мегирад.

Инъикоси ном ва корномаи Темурмаликро дар осори манзум ба тариқи зерин мушоҳида кардан мумкин аст:

1. Номи Темурмалик ҳамчун қаҳрамони миллӣ, нишон аз ифтихори ватандорӣ ва рамзи далерию шуҷоат истифода гардидааст.

2. Шеърҳои алоҳидае, ки дар онҳо ҷузъе аз корнома ва ё зиндагиномаи Темурмалик ба хотири ибратомӯзӣ зикр гардидаанд.

Дар бархе аз ашъоре, ки дар он номи Темурмалик зикр гардидааст, ҷузъе аз зиндагӣ ва ё корномаи ӯ ҳамчун унсури маъносоз мавриди истифода қарор гирифтааст. Дар шеъри «Видои Темурмалик»-и Фарзона охирин лаҳзаҳои Хуҷандро тарк кардани Темурмалик, ба чанги ғосибони чингизӣ даромада, ба макони айши «вахшиёни беамон» мубаддал гардидани шаҳри Хуҷанд, бехонумон шудани мардум бар асари ин воқеоти шуму хонабарандоз ва ниҳоят бо ноумедеҳои зиёд тарки Хуҷанд кардани Темурмалик тасвир ёфтааст. Дар меҳвари андешаи шоир ҳамчунон андешаи ватандӯстӣ ва муҳаббати қаҳрамони шеър нисбат ба зодгоҳи худ дар мисоли ба худ бурдани як мушт хоки Ватан қарор гирифтааст. Зикр кардан бамаврид аст, ки тасвири ватандӯстӣ бо корбурди мафҳуми «хоки Ватан» дар адабиёти тоҷик аслан сухани тоза нест ва ҷузве аз очерки таърихии устод Садриддин Айнӣ – «Қаҳрамони халқи тоҷик Темурмалик»-ро ташкил додааст. Дар очерки таърихии Садриддин Айнӣ манзараи мазкур хеле самимӣ, муассир, ҷаззоб ва воқеӣ тасвир гардида, симои ватандӯстонаи Темурмаликро равшану барҷаста инъикос намудааст. Шоираи халқии Тоҷикистон Фарзона дар шеъри «Видои Темурмалик» бо истифода аз лаҳзаи ҳассосе, ки бешубҳа бо илҳом аз очерки устод Садриддин Айнӣ «Қаҳрамони халқи тоҷик - Темурмалик» [1] ба вуҷуд омадааст, дар заминаи дар маркази тасвир қарор додани симои Темурмалик ба офаридани шеъри ватандӯстона муваффақ гардидааст. Агар аз лиҳози сохторшиносӣ ба шеъри мазкур нигарем, он оҳанги иҷтимоӣ дошта, аз 14 байт иборат мебошад, вале дар байни абёти ин шеъри комил танҳо байтҳои 1, 3, 5 ва 7-ум мақсаду маром ва ҳадафи шоирро бар дӯш доранд. Абёти боқимонда, ки ба нақли як ҷузъи рӯзгори Темурмалик, яъне ҳангоми тарки Хуҷанд мушти хокеро бо худ бурдани ӯ ихтисос доранд, танҳо васила барои пайванди сухан ва ҷиҳати тақвияти андеша оварда шудаанд. Байти аввал манзараи умумии ноороми ва фоҷеаи ватанро дар сурати ба киштии бар асари тӯфон сарнагунгардида ташбеҳ додани ватан ба тасвир гирифтааст:

Киштии меҳан зи тӯфон сарнагун шуд,
Коми дарё лаб ба лаб аз ҷӯши хун шуд [3, с.85].

Тӯфони ҳаводиси рӯзгор киштии меҳанро ба коми худ мекашад ва дар натиҷа мавзеи тӯфон окандаи ҷӯши хун мегардад. Аммо ду байти баъдӣ комилан бо байти якум иртибот надоранд ва суханвар ба тасвири ҳолат, фазо вақти дигаре мегузарад: Подшоҳе ба тахтаи шикаста нишаста ба самти ороми соҳил равон аст, вале дар он канори соҳил шаҳри Хуҷанди ӯ дар тасарруфи бегонагон аст. Байти чорум тасвири ҳолати онҳоеро дарбар гирифтааст, ки дар ин айёми барои халқу миллат сарнавиштсоз нисбати тақдири ояндаи он бетафовут ҳастанд, зеро ба ибораи шоир «хуни гарми мардии онҳо фисурда» аст. Дар байти панҷум шоир боз ҳам ба тасвири ҳолати Хуҷанд, ки айшгоҳи мардуми бегона гардидааст, мепардозад ва ба асли маблаб бозмегардад:

Ё Худо, то кай дар ин дунёи гардон
Тоҷик андар марзи худ бехонумон аст?! [3, с.85]

Бешубҳа, дар ин байт манзараи бар асари ҷанги дохилӣ аз ватани худ гуреза ва бехонумон гардидани мардуми тоҷик баръало эҳсос мегардад ва хитоби шоир, ки дар ниҳояти ҳайрату тааҷҷуб аз Худост, мақсаду муроди ӯро равшан ба намоиш мегузорад.

Дар байти ҳафтум шоир дар бораи хомӯш гардидани «оташи қудсии Зардушт» сухан рондааст, ки он ба шукӯҳу фурӯғ, маънавият ва бузургии миллати тоҷик ишора мекунад, ки боиси зери хатар қарор гирифтани ҳама гуна муқаддасот ва арзишҳо мегардад. Ҳамин тариқ, агар абётеро, ки дар онҳо муроди марказии шоир гузошта шуда, дар боло роҷеъ ба онҳо изҳори андеша намудем, ҷудо намоем, дар сурати риояи қолабҳои сохторӣ, яъне риояи қофия онро ба сурати шеъри алоҳида пазируфтан мумкин аст.

Киштии меҳан зи тӯфон сарнагун шуд,
Коми дарё лаб ба лаб аз ҷӯши хун шуд.
Дар гиребон мекашад сарро фурӯтар,
Он ки хуни гарми мардияш фасурда
Ё Худо, то кай дар ин дунёи гардон
Тоҷик андар марзи худ бехонумон аст?!
Мурда кайҳо оташи қудсии Зардушт,
Мекашад шаҳри варо зулмот бар ком…[3, с.85].

Тасвир дар шеъри мазкур аз лаҳзае оғоз мегардад, ки Темурмалик бар тахтапорае савор шуда, то ба соҳил мерасад. Акнун ба назари ӯ Хуҷанд монанди ёрест, ки бар дасти ағёр афтодааст:

Лек он ҷо, андар он соҳил Хуҷандаш
Ҳамчунон ёрест, к-агёре рабуда [3, с.85].

Ин ҳолати варшикастагӣ Темурмаликро хеле рӯҳафтода намудааст, ӯ сари хешро ба гиребон даруннтар мекашад, то ин ки ба ҳеҷ куҷо нанигарад ва осори фоҷеаи аз муғулон ба ҷо мондаро набинад. Домани поки ин шаҳри қадимӣ олуда гашта, худ ба коми зулмоту торикӣ фурӯ рафта аст, ҳатто қалъаи сохтаи Темурмалик ҳам, ки бесоҳиб монда буд, монанди ҷомаҳои азодорон сиёҳфом метобад. Темурмалик аз тахтапораи шикаста хешро ба соҳил кашид, маствор мушти хоки гарму нарми ватанашро монанди ташнае, ки аз оби хушгувор рафъи ташнагӣ мекунад, бӯй кард. Ба димоғаш бӯйи шиноси атри гулҳову сабзаҳои Ватан расид. Даст фароз кард ва ҳамчун охирин ёдгории ватани азиз мушти хокеро чун ганҷ ба даст гирифт ва роҳи хешро идома дод. Ин охирин подошу дастранҷе буд, ки Темурмалик бо худ гирифта, ҳамчун фарзанди содиқ онро азизу гиромӣ медошт, охирин нишонае, ки ӯро дар ғарибӣ бо Ватан пайванд мебахшид.

Дар тасвири Фарзона Темурмалик ба роҳе меравад, ки дигар бозгашт надорад, ин роҳ ӯро ба маконе мебарад, ки дар он ҷо ин хоки муқаддас «дар гӯри ғарибаш бо ҷисми ӯ пайванд» мешавад.

Агар ба таври умум таваҷҷуҳ кунем, нигоҳи Фарзона ба ин масъала куллӣ аст, ӯ ба ҷузъиётҳои таърих, аз ҷумла, лашкар ҷамъ намуда, ҳамроҳи қаҳрамонони шуҷоъ дар сарзаминҳои дигар бо муғулон мубориза бурдани Темурмаликро таъкид намекунад. Зеро ончунонки аз осори таърихӣ бармеояд, Темурмалик ҳангоми фирор аз ҷазираи обии худ бо киштиҳои зиреҳпӯши худ муғулҳои хунхорро ба ваҳшату ҳайрат андохта буд, вале дар шеъри Фарзона мо акси ин ҳолатро мушоҳида мекунем. Темурмалик аз қалъаи худ на бо киштиҳои зиреҳпӯш, балки савори тахтаи шикастае берун мешавад, ки ин матлаб агарчи бо гуфтаи муаррихони асримиёнагӣ созгор намеояд, як тасвири шоирона аз ин фоҷеаи мудҳиш мебошад.

Ба андешаи шоир видои Темурмалик бо Хуҷанд ин поёни кори ӯ, ҳақиқати бебаҳси шикасти Хуҷанд ва ба хароба табдил дода шудани шаҳри мазкур аст. Ба ибораи дигар, аз ин фоҷеаи талхи таърихӣ шоир мехоҳад барои ҳамзамонон дарси ибрат оварад, то ба ин васила ҳамзамононро ба дӯст доштани Ватан, муқаддас шумурдани обу хоки он, шинохт ва ҳифзи ватан даъват кунад. Дар ин сурат, на воқеот ва рӯйдодҳо, балки саранҷоми ин воқеаи шуми таърихӣ чун василае барои баёни мақсаду мароми суханвар хизмат намудаанд. Таваҷҷуҳи шоир бештар ба муносибати қаҳрамон ба Ватан-зодгоҳаш нигаронида шудааст. Шоир намунаи қаҳрамонӣ, шуҷоат ва ватандӯстиро дар эҳтиром гузоштан ба порае аз хоки Ватан дар тимсоли Темурмалик нишон додааст.

Чунонки таъкид шуд, дар шеъри мазкур ба таври умумӣ дар мавриди шикасти Хуҷанд ва ба дасти муғулон гирифтор омадани мардум, ба коми хуну оташ кашида шудани шаҳр, ноилоҷ охирин қароргоҳ ва истеҳкоми хешро тарк намуда ба тахтапорае нишаста то соҳил омадани Темурмалик ва охирин ёдгор - мушти хоки Ватанро бардошта ба сӯйи бекаронаҳо рафтани ӯ изҳори назар шудааст, ки дар маҷмуъ ба руҳияи шеър оҳанги навмедона бахшидааст. Чунин руҳия гирифтани шеър бесабаб набуда, ба воқеоти солҳои 90-уми асри гузашта, ки бар асари ҷанги шаҳрвандӣ мардуми зиёде бехонумон ва овора гардида, ҷилои ватан намуда буданд, иртибот доранд. Ин воқеаҳои фоҷеабор шоирро маҷбур сохтанд, ки бори дигар ба таърих рӯ оварад ва пеши худ суол гузорад, ки «чаро халқи тоҷик бо ин ҳама фарҳанги бузург дар ватани худ бехонумон ва саргардон аст?» «Чӣ бояд кард, ки тоҷик дигар чун Темурмалики қаҳрамон иҷборӣ ватани хешро тарк накунад?», «То кай тоҷик дар ватани худ беватан аст?», «То кай дунёи гардон ба тоҷикон чунин ҷафоеро раво мебинад?».

Таваҷҷуҳ ба «Видои Темурмалик» нишон медиҳад, ки Фарзона дар сохтмони шеър ба чанд нукта, ки бунёди марказии асарро ташкил додаанд, диққат додааст:

- тасвири манзараи Хуҷанд пас аз ишғоли муғулон, ки дар он дигар аз оташи меҳру муҳаббати зиндагӣ нишоне намонда, шаҳр дар коми торикию ҷаҳлу зулмот мондааст;
- баёни харобкориҳо ва ваҳшиёнати муғулон дар Хуҷанд;
- тасвири рӯҳияи Темурмалики ноумеду шикастадил;
- ҳангоми видоъ мушти хоки муқаддаси Ватанро бо худ гирифтани Темурмалик.

Ҳамин тариқ, дар офаридани шеъри «Видои Темурмалик» Фарзона аз он ҳақиқати воқеӣ, ки дар китобҳои таърихӣ оид ба Темурмалик, аз ҷумла пас аз ишғоли Хуҷанд шаҳрро тарк намуда рафтани ӯ баён намудаанд, берун нарафта, лаҳзаи мушти хоки ватанро бо худ ба ёдгорӣ гирифтани Темурмаликро, ҳамчун нишони ватандӯстии ӯ баён намудааст. Мушти хоки

муқаддаси Ватанро барои қаҳрамон ҳамчун ганҷ ва охирин мукофоти захмату талашҳои ӯ арзёбӣ кардааст:

Бар замин нохун бисуду берун овард,
Як кафи хоки ватанро ҳамчу ганҷе.
Ҷуз кафи хоке нашуд ӯро дар офоқ,
Охирин подоши ранҷу дастранҷе [3, с.85].

Шеъри Фарзона бо тасвири пурсӯзу лаҳни пур аз таассуф, ки саҳифаҳои пурфоҷеаи поёни зиндагӣ ва мубоизаи Темурмаликро нишон медиҳад, хотима ёфта, ҳамин руҳия образи Темурмаликро дар назари хонанда равшан ҷилва медиҳад:

Пас ба сӯи бекароне раҳ гирифт ӯ,
Дар кафаш хоке муқаддас ҳамчу фарзанд.
Хоки пайванде, ки дар гӯри гарибаш
Мешавад бо ҷисми ӯ пайванд, пайванд…[3, с.85].

Фарзона бо оҳанги яъсу ноумедӣ танҳо аз шикасти Темурмалик ва охирин чораи ӯ, ки бо худ гирифтани як мушт хоки ватан мебошад, муҳаббати ин қаҳрамони халқро ба зодгоҳ ифода кардааст.

Ҳамин тариқ, шоир бо услуби хеле содаву равон аз ин воқеаи таърихӣ баҳра мегирад, онро бо андешаю эҳсоси ботинӣ ба риштаи тасвир мекашад. Фарзона «Видои Темурмалик»-ро на ба хотири он офаридааст, ки бузургӣ ва қаҳрамонии Темурмаликро нишон диҳад. Чунонки қаблан зикраш рафт, шоир шеъри мазкурро замоне эҷод намуда буд, ки дар Тоҷикистон ҷангҳои хонабарандози солҳои 90-уми асри бист идома доштанд, Тоҷикистон дар гирдоби даргириҳо ва оташу хун қарор дошт ва мардуми бехонумон маҷбур шуданд, зодгоҳи хешро тарк намуда, рӯ ба ғурбат биёранд. Шеъри «Видои Темурмалик» намунаи хубе аз шеъри ватандӯстона аст, ки дар пардаи рамзу киноя эҷод гардидааст.

АДАБИЁТ:

1. Айнӣ, С. Қаҳрамони халқи тоҷик Темурмалик. Исёни Муқаннаъ: Очеркҳои адабӣ-таърихӣ/С.АЙнӣ.-Душанбе: Маориф, 1978.-167 с.
2. Поспелов, Н.Г.Лирика среди литературных родов/Н.Г.Поспелов.–М.:МГУ, 1976. –228 с.
3. Фарзона. Ҳама гул, ҳама тарона.Иборат аз 2 ҷилд.–Хуҷанд:Хуросон-Медиа, 2014.Ҷилди 1.-499 с.
4. Ҳаким, А.Вижагиҳои анвои шеъри ғиноӣ (Дар мисоли шеъри ғиноии тоҷикии нимаи дуюми асри ХХ).Маҷмуаи осор.Иборат аз ҳафт ҷилд.Ҷилди 3/А.Ҳаким.–Хуҷанд:Ношир,2017.–510 с.
5. Шукуров, М. Нигоҳе ба адабиёти тоҷики садаи ХХ/М.Шукуров. – Душанбе: Пайванд, 2006. – 455 с.

REFERENCES:

1. Aini, S. The hero of the Tajik people Temurmalik. The rebellion of Mukanna: Literary and historical essays/S. Aini.-Dushanbe: Maarif, 1978.-167 p.
2. Pospelov, N.G. Lyricism among literary genera/N.G. Pospelov.-M.: Moscow State University, 1976.-228 p.
3. Farzona. All flowers, all songs. Consists of 2 volumes.-Khujand: Khoroson-Media, 2014.Volume 1.-499 p.
4. Hakim, A. Peculiarities of the genre of gypsy poetry (On the example of Tajik gypsy poetry of the second half of the 20th century). Collection of works. Consisting of seven volumes. Volume 3/A. Hakim.–Khujand: Publisher, 2017.–510 p.
5. Shukurov, M. A look at Tajik literature of the 20th century. – Dushanbe: Paivand, 2006. – 455 p.